

Bijlage 5 Uitleg Meldcode huiselijk geweld & kindermishandeling en meldplicht zedendelicten

Vastgesteld: 15 januari 2021

Elke medewerker van een onderwijsinstelling is wettelijk verplicht bij signalen en/of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling een stappenplan te volgen. En elke medewerker van een onderwijsinstelling is ook wettelijk verplicht bij vermoeden van seksueel misbruik door een medewerker jegens een minderjarige leerling melding te doen bij het bevoegd gezag.

In de vernieuwde meldcode is geen sprake van een onderscheid tussen melden óf hulpverlening. Als je een melding hebt gedaan bij Veilig Thuis overleg je met hen welke hulp je kunt bieden of organiseren. Melden én hulpverlening zijn zo beide mogelijk. Veilig Thuis kan dan langdurig zicht op veiligheid organiseren. Bovendien zijn in de verbeterde Meldcode de voorwaarden omschreven waaraan hulp moet voldoen om effectief te zijn. Zo moet de hulp gericht zijn op het stoppen van het geweld en het herstellen van duurzame veiligheid. Als aan één van deze voorwaarden niet kan worden voldaan, meld je (alsnog) bij Veilig Thuis.

De Meldcode omvat een stappenplan, waarin staat wat je moet doen als je vermoedt dat een kind thuis in de knel zit. Niet elke professional hoeft alle stappen te zetten. Een leerkracht is vooral voor de eerste drie stappen verantwoordelijk en brengt signalen in kaart, overlegt met een deskundige collega en voert (eventueel samen) het gesprek met de ouders en de leerling. De interne vertrouwenspersoon, de IB'er of de schoolmaatschappelijk werker zetten de stappen 4 (wegen van informatie) en 5 (melden en/of hulp organiseren), al dan niet samen met het zorgteam, de directie en Veilig Thuis.

Het in november 2020 ontwikkelde [Handelingskader Kindermishandeling en huiselijk geweld](#) wil scholen ondersteunen bij de uitwerking van de Meldcode in de praktijk. Het bevat een aantal richtlijnen en afspraken waar een school minimaal aan zou moeten voldoen. Er wordt helder beschreven wat de taken en verantwoordelijkheden zijn van een schoolbestuurder, schoolleider, ander onderwijspersoneel en aandachtsfunctionaris binnen de school als het gaat om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ook wordt de ketensamenwerking rondom kindermishandeling en huiselijk geweld in beeld gebracht. In het handelingskader is een [Infographic](#) opgenomen waar de kern overzichtelijk is weergegeven.

Meer informatie

- In het stappenplan Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en de procesgang Meldplicht zedendelicten, wordt duidelijk uiteen gezet wat u moet doen [Meldcode Huiselijk geweld, kindermishandeling en meldplicht zedendelicten in het onderwijs](#).
- In het Afwegingskader is opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken [Afwegingskader Meldcode Kindermishandeling](#).
- In het Handelingskader Kindermishandeling en huiselijk geweld worden scholen ondersteund bij de uitwerking van de Meldcode in de praktijk. Het bevat een aantal richtlijnen en afspraken waar een school minimaal aan zou moeten voldoen [Handelingskader Kindermishandeling en huiselijk geweld](#).

Ook bestaat er een app 'meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling' voor zowel Apple als Android te downloaden, zodat je altijd het 5-stappenplan bij de hand hebt.

Op deze website www.veiligmetdemeldcode.nl is veel informatie te vinden over wat de meldcode voor het onderwijs betekent. Met voorbeelden wat je kunt doen en wat je moet doen. En met tips over praten met leerling en ouders.

www.informatiehuiselijkgeweld.nl

www.huiselijkgeweld.nl

www.vooreenveiligthuis.nl

Veilig Thuis is te bereiken via telefoonnummer 0800-2000 (of voor professionals 026 4424222)

Jeugdbescherming www.jbgld.nl. Voor kinderen is er de site www.kindermishandeling.nl

Meldcode

Bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Wat staat in de wet?

De wet *Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling* (sinds 2013) verplicht beroepskrachten, ook onderwijspersoneel, om een vijfstappenplan te gebruiken als ze het vermoeden hebben van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

Wat is het doel van de wet?

Doel van de wet is leerlingen die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling in de thuissituatie, passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de bedreigende situatie.

Voor welke situaties geldt deze wet?

Voor misbruiksituaties in de privésfeer en voor situaties in de huiselijke sfeer.

Hoe werkt de meldcode?

De meldcode bestaat uit vijf stappen. De stappen zijn hiernaast beschreven.

Voor wie geldt de meldcode?

Elke medewerker van de onderwijsinstelling moet zich aan de meldcode houden.

Wie moet het stappenplan uitvoeren?

De school doet er goed aan om een aparte aandachtsfunctionaris voor de meldcode aan te wijzen bij wie de meldingen binnenkomen. Een mogelijke kandidaat hiervoor is de ib'er, een lid van het zorgadviesteam of een schoolmaatschappelijk werker, maar niet de interne vertrouwenspersoon.

Wat doet de aandachtsfunctionaris?

De aandachtsfunctionaris bewaakt de interne procedure en zorgt ervoor dat deze kwalitatief goed verloopt. Een medewerker kan de signalen bij de aandachtsfunctionaris neerleggen, die vervolgens – als dat nodig is – de stappen 2 tot en met 5 doorloopt.

Stappenplan

1

In kaart brengen van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.

2

Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis.

3

Gesprek met de ouder(s).

4

Met behulp van een afwegingskader bepalen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid. Bij twijfel altijd Veilig Thuis raadplegen.

5

Bij acute of structurele onveiligheid: altijd melden bij Veilig Thuis. Daarnaast is zelf hulp verlenen of organiseren ook mogelijk.

Elke organisatie, dus ook een school, kan het meldcode-stappenplan verder uitwerken, specifiek voor de eigen onderwijspraktijk.

Meer informatie:

- Brochure *'Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in het primair onderwijs'*, www.nji.nl
- Veilig Thuis, www.veiligthuis.nl, 0800 – 2000 (gratis en 24/7 bereikbaar)
- Rijksoverheid, www.meldcode.nl
- Afwegingskader, www.augeo.nl

Bijlage 5B Stappenplan schoolniveau n.a.v. meldcode (zie 5A)

	Stappen in de meldcode	Stappen in de zorgroute
1	Breng signalen in kaart	<ul style="list-style-type: none"> • Leerkracht noteert signalen als feitelijke gegevens (zonder interpretatie) in Parnassys. • Vb. 'Leerling heeft blauwe plekken op schouder', 'Leerling vertelt: 'ik ben vanmorgen geslagen'. • Zorgen bespreken met ouders. <p>Naar aanleiding van een signaal van kindermishandeling, is het in de eerste plaats noodzakelijk dat je besluit het er niet bij te laten zitten. Begin met het zoeken naar meer duidelijkheid en als je vermoeden bevestigd wordt, zorg dan dat de mishandeling stopt. Kun je dat niet zelf of niet alleen, schakel dan anderen in.</p> <p>De eerste stappen zijn gericht op het verkrijgen van meer helderheid. Verzamel en leg alle aanwijzingen vast. Voer gesprekken zoveel mogelijk samen met een collega (intern begeleider).</p> <p>Het gaat daarbij om het nader in kaart brengen van het gedrag van het kind, de interactie tussen ouders onderling en tussen ouders en kind. Oftewel aanwijzingen die het vermoeden kunnen onderbouwen of weerleggen. De setting waarin een beroepskracht werkt bepaalt uiteraard in belangrijke mate de mogelijkheden om deze verschillende aspecten te observeren; Leg in deze en in alle volgende fasen je waarnemingen en de stappen die je naar aanleiding van signalen onderneemt, schriftelijk vast; Leg waarnemingen zo mogelijk voor aan kind of ouders; Signalen als hoofdpijn, angst of agressie bij kinderen kunnen verschillende oorzaken hebben.</p> <p>Het is belangrijk deze signalen in de vorm van concrete waarnemingen zo veel mogelijk rechtstreeks met het kind en of zijn ouders te bespreken. In deze eerste fase is het verstandig de eigen vermoedens nog niet uit te spreken in het contact met kinderen en ouders. In veel gevallen zal het bespreken van de signalen ertoe leiden dat er een verklaring volgt die het vermoeden kan wegnemen. Misschien spelen er andere problemen waarvoor de beroepskracht hulp kan aanbieden, maar vaak zal zelfs dat niet nodig zijn. In een aantal gevallen zal de informatie van kind en ouders het vermoeden niet kunnen wegnemen en zijn verdere stappen noodzakelijk. Ook is het mogelijk dat het kind of de ouders zelf vertellen over de mishandeling.</p> <p><i>Valkuilen en dilemma's bij deze stap</i></p> <p>Bij stap 1 bestaat het gevaar dat de ernst van de situatie van het kind wordt onderschat of dat iemand verdringt wat hij heeft gezien.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Ik weet het niet zeker; wat als het niet klopt?'; Het is vrijwel onmogelijk om al in de eerste fase zekerheid te hebben. In veel gevallen is een nadere analyse van de gezinssituatie nodig om te beoordelen of er kindermishandeling speelt. Een beroepskracht heeft als eenling meestal niet genoeg informatie om tot die conclusie te komen. Maar de zorgen rond het kind rechtvaardigen verdere actie. Blijkt er niets aan de hand te zijn of is wat opvalt anderszins verklaarbaar, dan is dat geen

		<p>missier maar een geruststelling voor de beroepskracht die erger vermoedt;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Je moet je niet met de opvoeding van een ander bemoeien'; Dat is ook niet nodig als er niets mis is. En het gaat er niet om de ouders de les te lezen. Uitgangspunt is dat de ouders en het kind hulp krijgen voor de problemen waar ze mee kampen. Bovendien hebben mishandelende ouders meestal niet door welk leed zij het kind aandoen; • 'Dat is mijn taak niet, trouwens daar heb ik geen tijd voor'; Alert zijn op het welzijn van kinderen is een verantwoordelijkheid van iedereen. Het is voor een kind dat mishandeld wordt vaak de enige kans dat er iets in zijn situatie zal verbeteren. Iemand die de mogelijkheden die hij heeft om het kind te helpen uit de weg gaat, verspeelt die kans; • 'Wat haal ik allemaal overhoop, stel dat het kind uit huis gehaald wordt'; Het is nog te vroeg om conclusies te trekken over de afloop. Het is maar de vraag of een drastische maatregel als het kind uit huis halen nodig is, dat gebeurt alleen in ernstige gevallen of als ouders totaal niet willen meewerken.
2	Collegiale consultatie	<ul style="list-style-type: none"> • De leerkracht overlegt met de intern begeleider/ interne vertrouwenspersoon. • Advies vragen aan deskundige collega, bij BJZ, VEILIG THUIS en/of SMW of SHG <p>Noteer elke actie op datum (gesprek/overleg/telefoontje) in de werknotitie.</p> <p>Bespreken met ouders.</p> <p>In de tweede stap staat overleg met anderen centraal. Dit overleg dient als middel om het vermoeden te toetsen bij anderen, maar ook om ruimte te geven aan eventuele emoties. Bespreek het vermoeden met collega's en bespreek het met de intern begeleider. Die collega kan de leerkracht zijn waarbij de leerling het jaar daarvoor in de klas heeft gezeten, of de leerkracht van een broertje of zusje. De IB'er kan de leerkracht adviseren, zelf observeren in de klas en zo nodig de jeugdverpleegkundige, jeugdarts, schoolmaatschappelijk werker of de contactpersoon van het wijkteam/CJG consulteren.</p> <p>De IB'er of interne vertrouwenspersoon kan bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling ook (anoniem) advies vragen bij Veilig Thuis. Vermoedens ontstaan op basis van signalen die lang niet altijd even duidelijk zijn. Daarom bestaat het risico dat de beroepskracht de situatie van het kind verkeerd inschat. Omdat het moeilijk is duidelijk te krijgen wat er aan de hand is, kun je het signaal bagatelliseren en er verder geen aandacht aan besteden. Ook is het mogelijk dat je je vastbijt in je vermoedens en alleen nog maar op zoek gaat naar aanwijzingen die je vermoeden kunnen bevestigen. Het is daarom altijd belangrijk om vermoedens met een collega te bespreken. Dit is in de eerste plaats een vorm van intercollegiale toetsing. Je vraagt of je collega bij dit signaal of deze aanwijzing ook zou denken dat dit kind mogelijk mishandeld wordt. Deelt je collega dat oordeel, dan kun je verder en kun je nagaan of andere collega's mogelijk ook beschikken over aanwijzingen. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer meerdere</p>

		<p>kinderen uit het gezin op dezelfde school zitten. De intern begeleider meldt onderbouwd vermoeden aan directeur en bespreekt dit met de wijkcoach in het zorgteam/Consultatie. Win advies in bij Veilig Thuis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overleg met Veilig Thuis is in alle gevallen aan te raden. In de eerste plaats kan het Veilig Thuis ondersteuning bieden bij het interpreteren van signalen en bij het nadenken over de vervolgstappen die noodzakelijk zijn. Het gaat om vragen over de mogelijkheden voor verder onderzoek van het vermoeden, over diagnostiek en hulpverlening en over de verdeling van verantwoordelijkheden in het hele traject; • Stel een plan van aanpak op; • Als er een vermoeden blijft bestaan na de voorgaande stappen, is er alle reden om goed na te denken over het vervolg. In veel gevallen zal het noodzakelijk zijn meerdere beroepskrachten vanuit verschillende instellingen bij de verdere aanpak te betrekken. Het is van belang afspraken te maken over wat er moet gebeuren, wie welke taken op zich neemt en wie zorg draagt voor de coördinatie. <p><i>Valkuilen en dilemma's bij stap 2</i></p> <p>Tijdens stap 2 kunnen zich nieuwe dilemma's voordoen tijdens het overleg met anderen. 'Mijn collega's steunen me niet'; De beroepskracht mag medewerking van collega's verwachten. In de praktijk is die medewerking niet altijd vanzelfsprekend. Zoek zo nodig steun bij de wijkcoach en of bij Veilig Thuis; Een actief instellingsbeleid rond kindermishandeling kan voorkomen dat iemand zich alleen voelt staan. Ontbreekt dat beleid, dan is de aanpak te afhankelijk van de persoonlijke inzet en de betrokkenheid van werknemers. Een concreet vermoeden is een goede aanleiding om wel iets te regelen. Zie protocollen;</p> <p>'We zijn het niet eens'; Ook al is er een gezamenlijk verantwoordelijkheidsgevoel, er kunnen natuurlijk meningsverschillen zijn. Het kind mag daar niet de dupe van worden. Zolang niet iedereen ervan overtuigd is dat het kind thuis veilig is, is nader onderzoek gewenst. Zo nodig door het wijkteam en/ of Veilig Thuis in te schakelen.</p>
3	Gesprek met ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Gesprek met ouders en/of kind. Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht en interne vertrouwenspersoon. Werknotitie wordt nu een dossier in ParnasSys. Verslag oudergesprek in ParnasSys. • Bereid het gesprek voor met de intern begeleider en/of directie en voer het ook zoveel mogelijk samen. <p>In de landelijke basis-meldcode is pas bij stap 3 sprake van het 'gesprek met de cliënt'. In het basisonderwijs is die 'cliënt', naast het kind, ook altijd de ouder(s). Scholen hebben de opdracht om met ouders te spreken over de ontwikkeling van hun kind. Als de school vermoedens heeft van belemmeringen in die ontwikkeling, ook als die in de thuissituatie liggen, wordt dat met ouders besproken. Dat gebeurt over het algemeen al eerder dan pas in stap 3. Scholen blijven gedurende het gehele traject ook in gesprek met het kind en de ouders. Om die reden komt 'in gesprek met ouders' bij elke stap in de ondersteuningsroute terug. In deze stap wordt</p>

	<p>het plan van aanpak uitgevoerd. Om het vermoeden nader te onderzoeken, zijn een of meer van de volgende drie stappen noodzakelijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praat (zo mogelijk) met het kind; Als de leeftijd van het kind dat toelaat, kan een gesprek met het kind meer duidelijkheid bieden. De ingang voor het gesprek vormen zaken die opvallen aan het kind, bijvoorbeeld zijn moeite zich te concentreren of opvallend stil en teruggetrokken gedrag. Anders dan in het gesprek dat in fase 1 met het kind wordt gevoerd, zal de beroepskracht hier - mede afhankelijk van de leeftijd van het kind – wel expliciet de mogelijke relatie van het gesignaleerde probleemgedrag met mogelijke mishandeling aan de orde moeten stellen; • Leg de zorgen voor aan de ouders; Ook in het gesprek met de ouders gaat het om het bespreken van de dingen die opvallen aan hun kind en die aanleiding geven tot zorg over hun kind. De mogelijke relatie met mishandeling of andere problemen in de thuissituatie zal expliciet aan de orde moeten komen; <p>Onderstaande punten komen aan bod in het gesprek met de leerling en/ of ouders:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. leg de leerling/ouder(s) het doel uit van het gesprek; 2. beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan; 3. nodig de leerling/ouder(s) uit om een reactie hierop te geven; 4. kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kunt u daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken. <p>Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de leerling/ouder(s), is alleen mogelijk als:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de veiligheid van de leerling, die van uzelf, of die van een ander in het geding is; • als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling/ouder(s) door dit gesprek het contact met u zal verbreken. <p>Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, en zijn de volgende stappen niet meer nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek echter niet weggenomen, dan worden de volgende stappen gezet.</p> <p><i>Valkuilen bij stap 3:</i></p> <p>De dilemma's in stap 3 komen vaak voort uit de angst voor de confrontatie met de emoties van ouders.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Wat als ik de ouders ten onrechte beschuldig?'; Het beschuldigen van de ouders is niet de insteek van het gesprek. Het gaat erom uw zorgen voor te leggen. Niettemin kan ook dat tot verontwaardiging bij de ouders leiden. Houd daarom rekening met de positie waarin ouders verkeren. Vaak hebben ze weinig eigenwaarde en zijn ze overgevoelig voor kritiek.
--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • 'Daarna vertrouwen de ouders me niet meer'; Dat vertrouwen is maar een beperkt vertrouwen als het geen basis biedt om over zorgen rond het kind in gesprek te gaan. Het uit de weg gaan van het gesprek is gerechtvaardigd als de beroepskracht daardoor een belangrijke rol kan spelen in de hulp aan het kind en het gezin. Zoek dan iemand anders die het gesprek kan voeren.
4	<p>M.b.v. afwegingskader bepalen of er sprake is van acute of structurele onveiligheid. Bij twijfel altijd contact opnemen met Veilig Thuis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naar aanleiding van de gesprekken en verder onderzoek maken leerkracht en interne begeleider en/of directie de balans op. • Aantekeningen in ParnasSys evt. aanvullen. • Zo nodig raadplegen van Veilig Thuis door intern begeleider en/of directie • Bespreken met ouders <p>Als er nog geen oplossing is kunnen de signalen, het bij collega's ingewonnen advies en de informatie uit het gesprek met de ouders besproken worden in het ondersteuningsteam/ multidisciplinair overleg, waaraan ook jeugdhulppartners deelnemen. Ouders kunnen daarbij, indien mogelijk, ook aanwezig zijn. De aard en de ernst van de signalen en de risico's voor het kind worden daar gezamenlijk afgewogen, met behulp van de vijf onderstaande afwegingsvragen. De expertise van de partners wordt gebundeld en optimaal benut. Vervolgens wordt een afgestemde aanpak vastgesteld, gericht op de veiligheid van het kind en de ondersteuning van de ouders en de leerkracht.</p> <p>Afwegingsvragen</p>

	<p>Voorbeeld afwegingskader: 5 afwegingen in stap 5</p> <p>1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling? Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier Ja: Ga verder met afweging 2.</p> <p>2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid? Nee: Ga verder met afweging 3 Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Ga verder met afweging 4.</p> <p>4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p> <p>5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid van de betrokkenen en samenwerkingspartners.</p> <p><i>Valkuilen bij stap 4</i></p> <p>Bij deze stap is pessimisme een grote valkuil: de beroepskracht heeft weinig verwachtingen van het succes van hulp aan het gezin. Wellicht op basis van teleurstellende ervaringen bij vroegere vermoedens. Een kind mag echter niet de dupe zijn van teleurstellingen in het verleden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Met die instelling hebben we slechte ervaringen'; Is er ontevredenheid over de manier waarop een instelling met de aanpak van een probleem is omgegaan, dan is dat een reden om dat met die instelling te bespreken. Het mag geen reden zijn om hen bij voorbaat niet te betrekken bij de hulp aan een gezin, dat die hulp hard nodig heeft; • 'De vorige keer leverde die melding ook niets op'; Waarom leverde die melding niets op? Leek dat misschien maar zo? Het onderzoeken van een melding kost tijd, net als het verhelpen van gezinsproblemen. Vaak gaan er maanden voorbij voor er zichtbaar resultaat wordt geboekt. Bespreek eventuele onvrede over de afhandeling van een melding met Veilig Thuis. • 'Aan zo'n situatie valt toch niets te doen'; Sommige situaties lijken van tevoren zo uitzichtloos, dat er geen animo is om aan het organiseren van hulp te beginnen. Bijvoorbeeld omdat er al veel hulpverlening in
--	---

		<p>het gezin is geweest. Soms bestaat ten onrechte de indruk dat het gezin al veel hulp heeft gehad. Blijf zoeken naar mogelijkheden en steun ondertussen het kind om de pijn te verzachten;</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Vanwege mijn beroepsgeheim kan ik niet melden'; Bij een vermoeden van kindermishandeling ziet een beroepskracht met een beroepsgeheim zich geplaagd voor een conflict van plichten. Aan de ene kant moet hij geheimhouden wat de ouder of het kind hem vertelt, aan de andere kant moet hij het kind dat in nood verkeert helpen. Niettemin heeft de beroepskracht een wettelijk recht om zijn vermoeden te melden bij een Veilig Thuis.
5	<p>Bij acute of structurele onveiligheid melden bij Veilig Thuis, daarnaast is zelf hulp organiseren mogelijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beslis: zelf hulp organiseren en/of melding doen bij BJZ/ Veilig Thuis of SHG (stichting huiselijk geweld). • De leerkracht en de intern begeleider melden hun besluit bij de directeur. • ParnasSys aanvullen • Gesprek met ouders door de directeur, IB-er en leerkracht. • Hulp organiseren in overleg met interne begeleider • De directie gaat zo nodig melden bij Veilig Thuis • Bespreken met ouders <p>Na de weging van stap 4 komt men tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen. De betrokken persoon in het onderwijs/de leerplichtambtenaar (dit kan de aandachtsfunctionaris zijn) vraagt zich op basis van signalen en het gesprek met ouders af of melden noodzakelijk is aan de hand van vijf afwegingsvragen. Vervolgens besluit deze of het bieden of organiseren van hulp tot de mogelijkheden van zowel de school/leerplichtambtenaar als de betrokkenen (ouders/verzorgers) behoort. Als melden volgens het afwegingskader noodzakelijk is, moet de tweede beslissingsvraag over eventuele hulp in overleg met betrokkenen en Veilig Thuis beantwoord worden. Melden is niet verplicht en kan ook anoniem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Als men na het doorlopen van de afwegingsvragen van mening is dat men de leerling voldoende kan beschermen tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling, dan biedt men de hulp of organiseert de hulp die daarvoor nodig is. • Wanneer men na het doorlopen van de afwegingsvragen van mening is dat men niet in staat is om de betrokkenen voldoende te beschermen tegen kindermishandeling en/of zorgen hebben over het bedreigd opgroeien van het kind, kan er een melding gedaan worden bij Veilig Thuis. • Veilig Thuis besluit dan in een multidisciplinair overleg (binnen vijf werkdagen) tot het al dan niet accepteren van een melding. Als uit de informatie duidelijk (een vermoeden van) kindermishandeling of bedreigd opgroeien naar voren komt, komt Veilig Thuis in actie. <p>Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke</p>

		<p>situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG.</p> <p>Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing. Vanuit Veilig Thuis dient na het onderzoek een goede terugkoppeling te zijn richting de scholen.</p> <p>Valkuilen in deze stap</p> <p>Het doen van een melding is geen eindpunt; de betrokkenheid van de leerkracht bij de leerling houdt na de melding niet op. Van hem wordt verwacht dat hij de leerling blijft ondersteunen en volgen. Zie ook stap 6.</p>
6	Monitoren	<ul style="list-style-type: none"> • Blijf de leerling volgen. • Notities in ParnasSys • Streven naar in gesprek blijven met ouders • Zo nodig contact met Veilig Thuis • Evaluatie van het proces <p>Deze stap staat niet in de landelijke basis-meldcode, maar voor een school is het niet 'klaar' na een melding of het inzetten van hulp. De school heeft immers nog dagelijks te maken met het kind en vaak ook met de ouders. De school is bij uitstek de instelling die het kind goed kan volgen en kan zien of de ingezette hulp effect heeft. De school kan hierover contact houden met de contactpersoon van het wijkteam/CJG of de aanpak en voortgang evalueren in het ondersteuningsteam/ multidisciplinair overleg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Blijf alert op het welzijn van het kind; • Het op gang brengen van hulp in het gezin is de aanzet tot het verhelpen van de problemen. Het kost enige tijd voordat die hulp vruchten afwerpt. Het is van belang alert te blijven op de vraag of het ingezette traject ook daadwerkelijk leidt tot verbetering van het welzijn en de ontwikkelingskansen van het kind; <ul style="list-style-type: none"> • Roep zo nodig betrokkenen bij elkaar in het zorgteam. Als de indruk bestaat dat er geen verbetering zit in de situatie van het kind, is het goed de betrokkenen weer bij elkaar te roepen. Daarbij is de vraag aan de orde of de hulp moet worden aangepast en of het kind meer ondersteuning nodig heeft; • Zoek zo nodig opnieuw contact met het Veilig Thuis. Als het kind is gemeld bij het Veilig Thuis en er nieuwe signalen zijn, is het van belang deze door te geven aan het Veilig Thuis. Deze kan zo nodig contact opnemen met het gezin of met de betrokken hulpverleningsinstellingen. <p><i>Valkuilen in deze fase</i></p> <p>Ongeduld is de grootste valkuil in stap 6. De aanpak van kindermishandeling vraagt om ingrijpende veranderingen in het gedrag van het de ouders. Dat gaat niet van de ene op de andere dag. En soms zijn de problemen zo hardnekkig dat een verbetering helemaal niet in zicht lijkt. Dat vraagt om geduld en doorzettingsvermogen van alle betrokkenen.</p>

Bijlage 5C Meldplicht bij seksueel misbruik in het onderwijs

Meldplicht

Bij seksueel misbruik in het onderwijs

Wat staat in de wet?

De *Wet bestrijding seksueel misbruik en seksuele intimidatie in het onderwijs* (sinds 1999) wordt ook wel de Meld-, overleg- en aangifteplicht genoemd. Deze wet verplicht alle medewerkers die het vermoeden hebben van, of informatie krijgen over, een mogelijk zedendelict door een medewerker van de school jegens een minderjarige leerling onmiddellijk door te geven aan het bevoegd gezag.

Wat is het doel van de wet?

Doel van de wet is te voorkomen dat zedendelicten door scholen intern worden opgelost, met als mogelijk gevolg dat die medewerker op dezelfde school of elders opnieuw een zedendelict pleegt.

Wat zijn zedenmisdrijven?

- ontucht;
- aanranding;
- verkrachting;
- grooming;
- schennis van eerbaarheid;
- kinderporno bezitten, bekijken of verspreiden;
- een seksuele relatie met een minderjarige.

Voor welke situaties geldt de wet?

De handelingen moeten hebben plaatsgevonden tussen een medewerker van de onderwijsinstelling en een minderjarige leerling: binnen, of in samenhang met, de schoolsituatie.

Wie moet het melden?

Elk medewerker van de school is meldplichtig. Daaronder vallen niet alleen personeelsleden, maar ook personen die buiten dienstverband werkzaamheden verrichten voor de school, zoals stagiairs, schoonmaakpersoneel, uitzendkrachten en vrijwilligers. Ook de interne vertrouwenspersoon is meldplichtig.

Waar moet het gemeld worden?

Bij het bevoegd gezag van de school. Het bevoegd gezag overlegt vervolgens met de vertrouwensinspecteur en doet aangifte bij politie of justitie.

Procesgang

1

Een medewerker van een onderwijsinstelling heeft het vermoeden van, of informatie over, een zedendelict, gepleegd door een medewerker van de school jegens een minderjarige leerling.

2

De medewerker meldt dit aan het bevoegd gezag.

3

Het bevoegd gezag overlegt met de vertrouwensinspecteur.

4

Er is een redelijk vermoeden van een strafbaar feit.

5

Het bevoegd gezag informeert (ouders van) klager en aangeklaagde dat aangifte wordt gedaan.

6

Het bevoegd gezag doet aangifte bij justitie of politie.

Meer informatie:

- Vertrouwensinspecteur: 0900 111 3 111
- Folder *Wet bestrijding seksueel misbruik en seksuele intimidatie in het onderwijs*, www.huiselijkgeweld.nl

Bijlage 5D Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloost en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (chtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling. Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen. Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- achterblijven in taal-, spraak-, motorische ontwikkeling
- schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- regressief gedrag
- niet zindelijk

Relationele problemen -> Ten opzichte van de ouders:

- totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- kind is bang voor ouders
- kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn.

Relationele problemen -> Ten opzichte van andere volwassenen:

- bevrozing bij lichamelijk contact
- allemansvriend
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact
- waakzaam, wantrouwend

Relationele problemen -> Ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen
- is niet geliefd bij andere kinderen
- wantrouwend
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- plotselinge gedragsverandering
- labiel, nerveus gespannen
- depressief; angstig
- passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- agressief; hyperactief

- destructief
- geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- vermoeidheid, lusteloosheid
- niet huilen, niet lachen
- niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- schuld- en schaamtegevoelens
- zelfverwondend gedrag
- eetproblemen
- anorexia / boulimia
- slaapstoornissen
- bedplassen / broekpoepen.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- blauwe plekken
- krab-, bijt- of brandwonden
- botbreuken; littekens

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- slechte hygiëne
- onvoldoende kleding
- onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- herhaalde ziekenhuisopnamen
- recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- traag herstel door onvoldoende zorg

Overige medische signalen

- ondervoeding
- achterblijven in lengtegroei
- psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.)

3. Kenmerken ouders/ gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder troost kind niet bij huilen
- Ouder klaagt overmatig over het kind
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van eigen emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Afspraken niet nakomen
- Kind opeens van school afhalen

- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- Psychiatrische problemen
- Verslaafd.

Gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin
- Ouder die er alleen voorstaat
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- Isolement
- Vaak verhuizen
- Sociaal Economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- Veel ziekte in het gezin
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina en/of anus
- Problemen bij het plassen
- Recidiverende urineweginfecties
- Pijn in de bovenbenen
- Pijn bij lopen en/of zitten
- Seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- angst om zich uit te kleden
- angst om op de rug te liggen
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- schrikken bij aangeraakt worden
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- geen plezier in bewegingsspel.

Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- Opstandigheid
- Angst
- Negatief zelfbeeld

- Passiviteit en teruggetrokkenheid
- Zichzelf beschuldigen
- Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- gebrek aan sociale vaardigheden.

Bijlage 5E Kindermishandeling gepleegd door een medewerker van de school

Kindermishandeling door medewerkers valt niet onder het bereik van het basismodel omdat dan andere stappen aan de orde zijn, zoals het direct informeren van het bestuur en het inschakelen van de betreffende inspectie.

Medewerkers in het basisonderwijs (bo) zijn wettelijk verplicht het schoolbestuur onmiddellijk te informeren als zij informatie krijgen over een mogelijk zedendelict. Het gaat dan om een strafbaar feit waarbij een medewerker van de school een minderjarige leerling seksueel heeft misbruikt of geïntimideerd. Seksueel grensoverschrijdend gedrag is: verbale seksuele intimidatie, ongewenste aanraking, seksuele handelingen moet doen of zien, exhibitionisme, voyeurisme, shame sexting, grooming en/of verkrachting. Een ernstig geval van seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de school kan tot een calamiteit leiden. De aangifteplicht houdt in dat het bestuur van de school verplicht is aangifte te doen bij de politie als een vermoeden bestaat dat een zedendelict is gepleegd. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Meldplicht onderwijs bij zedendelict

Als een medewerker een vermoeden heeft van seksueel misbruik, moet hij dit onmiddellijk bekend maken bij het schoolbestuur. Het is niet voldoende een tussenpersoon te informeren, zoals een lid van de schoolleiding. Als de medewerker zijn verantwoordelijkheid hiervoor niet neemt, kan het schoolbestuur strenge maatregelen nemen. Zwijgt een medewerker over bij hem bekend seksueel misbruik, dan kunnen het slachtoffer en/of zijn ouders een schadeclaim indienen tegen de medewerker. De meldplicht geldt voor alle medewerkers op een school. Hieronder vallen ook contactpersonen en interne vertrouwenspersonen die binnen hun functie informatie krijgen over mogelijk seksueel misbruik. Geen enkele medewerker kan zich beroepen op de geheimhoudingsplicht.

Overleg met vertrouwensinspecteur over mogelijk zedendelict

Als het schoolbestuur een melding heeft ontvangen van een mogelijk zedendelict, is het schoolbestuur verplicht direct te overleggen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs (IvHO). De vertrouwensinspecteur stelt vast of sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit.

Aangifteplicht schoolbestuur bij mogelijk zedendelict

Als na het overleg met de vertrouwensinspecteur blijkt dat er een redelijk vermoeden is van een zedendelict, is het schoolbestuur altijd verplicht aangifte te doen bij de politie. Ook als de betrokkenen misschien hun bedenkingen hebben. Het schoolbestuur informeert ook de betrokkenen. Voorop staat dat herhaling van het seksueel misbruik wordt voorkomen. De aangifteplicht geldt niet voor vertrouwensinspecteurs van de Inspectie van het Onderwijs. Zij zijn daarvan wettelijk vrijgesteld. Wel zijn ze wettelijk verplicht geheim te houden wat leerlingen, ouders of personeelsleden van een school hun toevertrouwen.

Meer informatie over de meldplicht en de aangifteplicht bij seksueel misbruik in het onderwijs vindt u op de website van het Centrum School en Veiligheid. Als u vermoedt dat uw kind seksueel geïntimideerd wordt, kunt u ook contact opnemen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur behandelt de klachten met de grootste zorgvuldigheid

en onderneemt geen actie zonder uw instemming. Meer informatie vindt u op de website van de Inspectie van het Onderwijs.

Conform de Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht).